

ZWIĄZEK
POWIATÓW
POLSKICH

**Stanowisko
Konwentu Powiatów Województwa Kujawsko-Pomorskiego
w sprawie finansowania samorządów powiatowych**

Lubostroń, 17 czerwca 2024 r.

Samorządy powiatowe funkcjonują od 1999 roku. Powstały one 8 lat po utworzeniu samorządowych gmin równolegle z samorządowymi województwami. Przez ponad 25 lat często był podejmowany problem niskiego finansowania tych samorządów. Jak dotąd problem ten nie był kompleksowo rozpoznany i załatwiony. Samorząd powiatowy ma bardzo niski udział w podatku dochodowym od osób fizycznych wynoszący 10,25 % i niski udział w podatku dochodowym od osób prawnych wynoszący 1,4 %. W gminach jest to odpowiednio około 38 % i około 7 %. W tej sytuacji pozycja finansowa gmin jest o wiele lepsza. Podobnie z samorządami województw, które dysponują znacznymi środkami z Unii Europejskiej.

Powiat jest zatem takim „ubogim krewnym”, który funkcjonuje między gminą a województwem na zdecydowanie gorszych warunkach finansowych przy dużej ilości zadań do wykonania np. drogi powiatowe, szkolnictwo ponadpodstawowe, szpitale, domy pomocy społecznej itp.

Jednym z większych problemów jest finansowanie oświaty. W Karcie Nauczyciela jest zapis, że w budżecie państwa powinny być zagwarantowane środki na wynagrodzenia nauczycieli i pochodne, ale nie ma instrumentu prawnego, który pozwoliłby samorządom na dochodzenie tego typu roszczeń. Tym samym, udział dochodów własnych w finansowaniu tych zadań systematycznie wzrasta. Konieczne jest urealnienie i ustabilizowanie subwencji oświatowej.

Wpływ na finanse powiatów ma niedoszacowanie zadań zleconych np. wynagradzanie osób realizujących zadania rządowe w geodezji, budownictwie, ochronie środowiska i gospodarowanie mieniem Skarbu Państwa czy też finansowanie zespołów do spraw orzekania o niepełnosprawności gdzie funkcjonują dysproporcje w poszczególnych regionach.

Kolejnym problemem jest nakładanie nowych zadań bez wsparcia finansowego np. wprowadzenie szeregu instytucji wsparcia rodzin zastępczych, koordynatorów, zatrudnienie pedagogów i psychologów. Po wprowadzeniu Polskiego Ładu zabrakło mechanizmów kompensujących utracone dochody.

Celowym jest zatem zwiększenie środków finansowych, które będą do dyspozycji powiatów, aby samorzady te mogły prawidłowo wykonywać nałożone na nich zadania.

Aktualne prace nad zmianą finansów samorządów gdzie zakłada się udziały w dochodach jak i wypracują mieszkańcy, a nie w pobieranych podatkach to krok we właściwą stronę. To oznacza, że nowe ulgi nie będą obniżały dochodów samorządów jednak w wysokości dla powiatów 1,6 % to zbyt mały udział. Konieczne jest zrealizowanie pełnej rekompensaty dla skutków zmian podatkowych w latach 2019-2022. Wg założeń Ministerstwa Finansów dochody własne mają być podstawowym źródłem dochodów samorządowych, a transfery subwencyjne uzupełniałyby dochody mniej zamożnych samorządów.

Dobrym i nie obciążającym budżetu państwa rozwiązaniem byłoby utworzenie funduszu z podatku VAT wpłacanego od inwestycji samorządowych. Fundusz służyłby wyłącznie dofinansowaniu kolejnych inwestycji. Takie rozwiązania stymulowałyby wzrost gospodarczy i aktywność inwestycyjną samorządów.

Aby Powiaty funkcjonowały prawidłowo dochody muszą być stabilne i przewidywalne co umożliwi właściwe planowanie budżetu, inwestycji i wykorzystanie środków z Krajowego Planu Odbudowy.

**Przewodniczący Konwentu Powiatów
Województwa Kujawsko-Pomorskiego**

Zbigniew Jaszczuk

Otrzymują:

1. Prezes Rady Ministrów
2. Minister Finansów
3. Sejm RP – Komisja Finansów Publicznych
4. Związek Powiatów Polskich